

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЧЕРНИШОВ ДЕНИС ВІКТОРОВИЧ

УДК 342.56.342.98

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Науково-дослідному інституті публічного права

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

Журавльов Дмитро Володимирович,

Інститут права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України,
перший заступник директора

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Заросило Володимир Олексійович,

Міжрегіональна академія управління персоналом,
завідувач кафедри управління безпекою, правоохоронної та антикорупційної
діяльності

кандидат юридичних наук

Орловська Ірина Григорівна,

Інститут права та суспільних відносин

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»,

доцент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Захист відбудеться «27» березня 2019 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради К 26.503.01 у Науково-дослідному інституті публічного права за
адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного інституту
публічного права за адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія Кірпи, 2 А

Автореферат розісланий «26» лютого 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

К.М. Куркова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Права і свободи громадян України є найвищою цінністю для держави. Відповідно, ці складові неможливо забезпечити без належного контролю за правопорядком та без державних гарантій забезпечення низького рівня злочинності в державі. Органи державної влади зобов'язані відновлювати порушені права та законні інтереси фізичних і юридичних осіб, а винних у вчиненні правопорушень притягувати до юридичної відповідальності з тією метою, щоб правопорушники шляхом справедливого і законного покарання ставали на шлях виправлення та були корисними для суспільства і не скоювали у майбутньому правопорушень.

Як показує статистика, позбавлення волі є неефективним способом виправлення правопорушників, оскільки значна частина осіб, які відбували покарання в місцях позбавлення волі скоюють рецидивні злочини. Щоб запобігти цим факторам світова спільнота вже майже 200 років застосовує інститут пробації як інструмент виправлення правопорушників, які вперше здійснили злочин невеликої тяжкості. Більше ніж 90 % осіб, які відбули покарання без позбавлення волі шляхом застосування пробації стали на шлях виправлення і більше не скоювали повторних злочинів, що є досить високим показником.

В Україні даний інститут був запроваджений відносно недавно і у цій новій сфері публічного адміністрування існують численні неузгодженості, нормативні та адміністративні прорахунки, у зв'язку з чим теорія адміністративно-правових засад пробації в Україні потребує удосконалення. Крім того, необхідно зазначити, що результати соціологічного опитування показують, що: 57 % громадян не знають, що в Україні функціонує інститут пробації, 43 % інших зазначили, що відносяться до нього негативно. При цьому 82 % опитаних, які знають про його функціонування вважають, що інститут пробації потребує вдосконалення (Додаток Б до дисертації).

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Вченими-адміністративістами та вченими інших галузей права було проаналізовано окремі аспекти досліджуваної нами проблематики. Так, С. Гричанюк визначив організаційно-правові засади взаємодії кримінально-виконавчих установ з державними органами та недержавними організаціями з метою поступової адаптації засуджених ¹, І. Микульця охарактеризував адміністративно-правовий статус органів юстиції України², О. Шкута розкрив теоретико-прикладні засади функціонування кримінально-виконавчої системи³,

¹ Гричанюк С. Організаційно-правові засади взаємодії кримінально-виконавчих установ з державними органами та недержавними організаціями: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2006. 20 с.

² Микульця І. Адміністративно-правовий статус органів юстиції України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків, 2014. 18 с.

³ Шкута О. Теоретико-прикладні засади функціонування кримінально-виконавчої системи України: автореф.дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.08. Запоріжжя, 2018. 36 с.

О. Богатирьова у своїх наукових працях з'ясувала проблематику виконання покарань кримінально-виконавчою інспекцією та здійснення контролю за особами, звільненими від відбування покарання з випробуванням та умовно-достроково.⁴

Окрім вищевказаних вчених, окремі теоретичні питання адміністративно-правових засад пробації в Україні розглядали: В. Авер'янов, С. Алфьоров, Н. Армаш, В. Басс, Т. Барабаш, Р. Берроуз, В. Бевзенко, Ю. Битяк, О. Богатирьова, А. Бородін, Д. Вітфілд, В. Галуцько, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, М. Горбач, Ю. Гридасов, О. Джафарова, О. Дробот, О. Дрозд, Д. Журавльов, В. Заросило, В. Ковальська, В. Коваленко, А. Ковальчук, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, С. Козуліна, Т. Кравцова, О. Кузьменко, В. Курило, А. Лутченко, А. Манжула, М. Машруба, Л. Миськів, Р. Мельник, О. Монаєнко, О. Музичук, С. Нечипорук, В. Нікітін, С. Овчарук, І. Орловська, С. Олефіренко, А. Патухецька, С. Петков, О. Предместніков, С. Стеценко, О. Ткачова, Т. Чабенко, К. Чижмарь, А. Чубенко, В. Шкарупа, Д. Ягунов, О. Янчук, О. Ярмиш, В. Яременко, С. Яковець та ін.

При цьому треба відзначити, що спеціалізованих монографічних праць учених-адміністративістів з цієї проблематики немає, вони аналізували у своїх наукових дослідженнях більш загальні, спеціальні чи суміжні аспекти.

Отже, необізнаність значної частини громадян України про кінцеву мету, завдання та можливості інституту пробації спричиняють негативне ставлення до неї, а наявність у цій сфері законодавчих невідповідностей та необхідність теоретичної розробки питань аналізованої проблематики обґрунтовують актуальність даного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Стратегічного плану розвитку судової влади України на 2013-2015 роки, затвердженого Радою суддів України 21 січня 2012 р., Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 654 і плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теоретико-методологічних засад, нормативних основ і практики діяльності публічної адміністрації визначити засади та механізм

⁴ Богатирьова О. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт виконання покарань: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. Київ, 2009. 18 с.

адміністративно-правових засад пробації в Україні та розробити пропозиції щодо їх вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно вирішити такі завдання:

- з'ясувати юридичну природу пробації як системи адміністративно-правового регулювання;
- розкрити адміністративно-правовий статус суб'єктів щодо яких здійснюється пробація в Україні;
- виявити і описати принципи пробації;
- з'ясувати адміністративно-правовий статус органів пробації в Україні;
- розкрити форми і методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері пробації в Україні;
- описати адміністративні процедури пробації в Україні;
- виявити і узагальнити європейський досвід регулювання пробації;
- запропонувати напрямки удосконалення адміністративного законодавства у сфері пробації в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері адміністративно-правових засад пробації в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади пробації в Україні.

Методи дослідження. У процесі роботи використано систему методів наукового пізнання. Загальнофілософський метод *діалектики* та загальнонауковий метод *системного аналізу* дали змогу з'ясувати юридичну природу пробації як системи адміністративно-правових засад суспільних відносин, а в сукупності із ними *аксіоматичний* метод дозволив сформулювати дефініцію поняття «пробація» з наукової точки зору, переваги (привілеї) суб'єктів пробації в Україні перед особами, які знаходяться під вартою чи відбувають покарання у місцях позбавлення волі, подвійну юридичну природу досудової доповіді щодо суб'єкта пробації (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2). *Діалектичний* метод допоміг виявити і описати принципи пробації (підрозділ 1.3). Метод *класифікації* дозволив систематизувати аналізовані юридичні інститути та упорядкувати елементи механізму правового регулювання пробації в Україні (підрозділи 1.1, 1.3, розділ 2). Метод *узагальнення* став у нагоді при з'ясуванні адміністративно-правового статусу органів пробації в Україні (підрозділ 2.1). Широко застосовувались в дисертації логічні методи наукового пізнання. Так, метод *дедукції* дав можливість розкрити адміністративно-правовий статус суб'єктів пробації в Україні (підрозділ 1.2). Методи *аналізу й синтезу* застосовані майже у всіх підрозділах дисертації для узагальнення проаналізованої інформації (розділи 1-2, підрозділ 3.1). Метод *індукції* допоміг описати адміністративні процедури організації пробації в Україні (підрозділ 2.3). *Формально-догматичний* метод наукового пізнання використовувався для здійснення аналізу вітчизняного та зарубіжного законодавства (розділ 1, підрозділи 2.1, 2.3, 3.1). *Логіко-семантичний* метод наукового пізнання використано практично в усіх підрозділах дисертації для систематизації наукових поглядів вчених (розділ 1, підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). За допомогою методів *порівняльного права* та *порівняльного законодавства* було з'ясовано ефективний зарубіжний досвід у сфері пробації (підрозділ 3.1).

Методи *юридичного моделювання та правотворчості* було використано під час формування пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері пробації в Україні (підрозділ 3.2). *Статистичний* метод став у нагоді під час здійснення власного соціологічного опитування (додаток Б до дисертації).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням адміністративно-правових засад пробації в Україні. У результаті здійсненого аналізу вироблено відповідну теорію, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

уперше:

– з'ясовано юридичну природу пробації, як системи ефективних чинників виправлення осіб, що вчинили правопорушення, але які не відбувають покарання в місцях позбавлення волі (без ізоляції їх від сім'ї, близьких і трудового колективу) з метою недопущення скоєння ними нових правопорушень;

– розкрито юридичну природу переваг (привілеїв) суб'єктів пробації в Україні перед особами, які знаходяться під вартою чи відбувають покарання у місцях позбавлення волі, що полягають у праві особи на виправлення без перебування у місцях позбавлення волі (ізоляції від суспільства), можливості збереження родинних стосунків та відношень в громаді, збереження роботи, житла та інших соціальних благ;

– з'ясовано подвійну юридичну природу досудової доповіді щодо обвинуваченого, яка містить соціально-психологічну характеристику, післясудове прогнозування його поведінки та має подвійну юридичну природу (як процесуальний документ кримінального провадження та індивідуальний адміністративний акт офіцера пробації);

удосконалено:

– адміністративно-правовий статус органів пробації в Україні як систему функцій, завдань, адміністративних обов'язків і прав, а також адміністративну відповідальність органу пробації, що забезпечує виконання завдань пробації і безпосереднє публічне адміністрування в аналізованій сфері;

– напями підвищення ефективності адміністративного законодавства у сфері пробації в Україні шляхом формування пропозицій конкретних змін та доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення, зокрема щодо встановлення адміністративної відповідальності для роботодавців за відмову прийому на роботу суб'єктів пробації чи колишніх ув'язнених та стосовно впровадження нового інституту шок-випробування для суб'єктів пробації;

отримали подальшого розвитку:

– наукові положення щодо принципів пробації в Україні, які базуються на психології і соціології права, теорії природного права, цінностях ЄС в аналізованій сфері, як відправних засад та фундаменту на основі якого органи пробації здійснюють свої повноваження, забезпечується ефективно виправлення суб'єктів пробації, а також здійснюється захист прав осіб, які постраждали від злочинів;

– наукові положення щодо адміністративно-правових процедур організації пробації в Україні, як встановленої нормами адміністративного права детальної регламентації порядку адміністративної діяльності органів пробації (персоналу органів пробації) з метою належного виконання завдань пробації, передбачених законодавством;

– наукові положення щодо європейського досвіду адміністративно-правового регулювання пробації, які полягають у використанні сучасного, ефективного та успішного досвіду країн-учасниць ЄС, в яких органи з питань пробації функціонують на високому рівні та не допускають рецидивну злочинність, зокрема виділено такі особливості застосування процедур пробації в зарубіжних країнах: зобов'язання суб'єктів пробації виконувати визначені судом умови під наглядом офіцера пробації; обмеження володіння зброєю; обмеження пов'язані із дотриманням комендантської години; заборона без дозволу органів пробації залишати місце проживання; заборона спілкування із співучасниками та жертвами злочину.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані у дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вирішення проблемних питань адміністративно-правових засад пробації в Україні (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – для удосконалення адміністративного законодавства у сфері пробації в Україні (додаток В до дисертації);

– *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України» та «Судові та правоохоронні органи України» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності діяльності органів пробації України (акт впровадження Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки були оприлюднені дисертантом на п'яти науково-практичних конференціях: «Право, суспільство і держава: форми взаємодії» (м. Київ, 2018 р.), «Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику» (м. Харків, 2018 р.), «Актуальні проблеми кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права» (м. Дніпро, 2018 р.), «Теоретичні та практичні аспекти інституту пробації в Україні» (м. Київ, 2018 р.), «Актуальні проблеми захисту прав людини, яка перебуває в конфлікті з законом, крізь призму правових реформ» (м. Київ, 2018 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що включають 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 214 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 174 найменувань на 19 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, конкретизовано шляхи та форми їх впровадження; наведено апробацію результатів дослідження, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади адміністративно-правового регулювання пробації в Україні» складається з трьох підрозділів, у яких виявлено та узагальнено загальнотеоретичні аспекти аналізованої сфери.

У *підрозділі 1.1. «Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання пробації в Україні»* розкрито юридичну природу, зміст та сформовано категорійний апарат в аналізованій сфері.

Виявлено, що пробація, як правова категорія та юридичне явище є відносно новим терміном світової правової спільноти. Воно є різновидом умовного засудження або умовного звільнення суб'єкта, який вчинив правопорушення без позбавлення його волі. В умовах сьогодення додатково до зазначених функцій інституту пробації віднесено також забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.

Доведено, що пробація – це цілеспрямована система, покликана забезпечити переваги виправлення правопорушників відповідно до встановлених законом норм та застосовується до осіб, що вчинили злочин або правопорушення без призначення до них покарання, пов'язаного з позбавленням волі; в тому числі пред'явлення суду інформації, що характеризує суб'єкта, який вчинив правопорушення.

Виявлено, що пробація в Україні поділяється на 4 основні види: досудова пробація – вид пробації, що застосовується за вимогою суду на етапі досудового провадження задля встановлення особи та її письмової характеристики (дає змогу детально вивчити характер підозрюваної особи та ймовірність вчинення нею злочину). Наглядова пробація – вид пробації у вигляді наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовується до осіб, які були притягнуті до відповідальності у судовому порядку та перебувають під наглядом Державної виконавчої служби України але не відбувають покарання у місцях позбавлення волі. Пенітенціарна пробація – вид пробації, що застосовується до особи, яка вчинила кримінальний злочин та до неї було застосовано покарання у вигляді позбавлення волі, однак має місце застосування заходів пенітенціарної пробації зі впливом певного строку. Пробація щодо неповнолітніх – вид пробації, що застосовується до осіб, що не досягли віку кримінальної відповідальності, спрямовується на вжиття заходів щодо їх виправлення, а також забезпечення нормального фізичного і психічного розвитку.

У *підрозділі 1.2. «Адміністративно-правовий статус суб'єктів щодо яких здійснюється пробація в Україні»* присвячений розкриттю адміністративних обов'язків, прав та відповідальності суб'єктів пробації.

Доведено, що первинною складовою адміністративно-правового статусу суб'єктів пробації в Україні є підстави та порядок виникнення їх спеціальної правосуб'єктності. В Україні такий спеціальний статус можуть отримати обвинувачені та різної категорії засуджені особи, іншими словами – особи, які вчинили злочин і мають понести справедливе покарання відповідно до закону. Порядок виникнення правосуб'єктності визначається нормами законодавства у сфері пробації, які застосовуються до них у судовому порядку на основі обґрунтованих висновків кримінально-виконавчої інспекції.

Виявлено, що спеціальні адміністративно-правові обов'язки суб'єктів пробації в Україні є особливим видом поведінки осіб, які вчинили злочини та відповідно до цього мають беззастережно дотримуватися законодавства у сфері пробації та законних вимог суб'єктів публічної адміністрації, які мають повноваження здійснювати заходи по застосуванню пробації.

Особливостями спеціальних адміністративно-правових обов'язків суб'єктів пробації в Україні є те, що вони відображають публічний інтерес держави і суспільства в цілому; нерозривно пов'язані з нормами законодавства у сфері пробації, які, в свою чергу, є різновидом норм адміністративного права. Такі обов'язки мають за мету недопущення погіршення правового статусу особи, яка вчинила злочин та недопущення порушення прав, свобод і законних інтересів інших осіб, публічного інтересу держави і суспільства в цілому.

Доведено, що поряд із загальними правами, закріпленими Конституцією України суб'єкти пробації в Україні мають спеціальні адміністративні права, які впливають із їх правосуб'єктності.

У підрозділі 1.3. «Принципи пробації в Україні» розкрито правові засади на яких базується інститут пробації в Україні.

Виявлено і описано, що принцип пріоритетності встановлення позитивних відносин з суб'єктом пробації – це юридично-психологічний процес встановлення контакту із суб'єктом пробації та налагодження з ним позитивних відносин, що в подальшому допомагає перевиховати його за допомогою встановленого в минулому контакту. Принцип поваги до прав людини полягає в тому, що персонал служби пробації в будь-якому випадку, не залежно від ситуації, повинен дотримуватися основоположних природних і законних прав, свобод та інтересів людини, а також адміністративних прав визначених законодавством.

Принцип дотримання прав потерпілих – це провідний принцип пробації, який полягає в тому, що якщо зі сторони суб'єкта пробації порушуються права, свободи чи законні інтереси особи, яка постраждала в результаті злочину, або з його сторони виходять погрози, то офіцер пробації має право звернутися до суду для обрання щодо правопорушника більш жорсткої міри покарання. Отже, має місце здійснення спеціальної діяльності служби пробації, яка полягає у підтримці та наданні допомоги потерпілим від злочинів особам, направленням до суду подання щодо припинення пробації стосовно такого суб'єкта та заміною пробаційного терміну на реальне позбавлення волі.

Принцип недискримінації полягає в тому, що служба пробації повинна гідно поводитися із кожним суб'єктом пробації та враховувати індивідуальні

характеристики, обставини та інтереси кожного із них, а також здійснювати свої службові повноваження без дискримінації за жодною ознакою.

Принцип визначення статусу служб пробації означає, що адміністративно-правовий статус служби пробації обов'язково повинен бути закріплений на законодавчому рівні та врегульовуватися виключно окремим законом. Принцип оскарження діяльності служб пробації полягає в тому, що державні органи пробації повинні бути підзвітними не лише органам влади, але й суб'єктам, які приймають участь процесі пробації, окрім того, суб'єкти пробації повинні бути проінформовані про право оскарження діяльності служби пробації.

Принцип наукової підтримки означає, що органи пробації повинні підвищувати ефективність своєї роботи завдяки науковим розробкам у сфері психології, соціології права, теорії природного права, завдяки чому можливо більш ефективно, дієво визначати психологію суб'єкта пробації, здійснювати його виправлення та повернення до добросовісного виконання своїх суспільних обов'язків. Принцип інформативності полягає в тому, що органи пробації повинні інформувати громадськість про сутність та результати їхньої діяльності для розуміння суспільством важливості цього інституту в державі, при цьому засоби масової інформації повинні дотримуватися принципу конфіденційності.

Розділ 2 «Механізм адміністративно-правового регулювання пробації в Україні» складається із трьох підрозділів в яких розкриті особливості юридичного механізму правового регулювання інституту пробації в Україні.

У підрозділі 2.1. «Адміністративно-правовий статус органів пробації в Україні» з'ясовано функції, адміністративні обов'язки, права та відповідальність органів пробації.

Доведено, що орган пробації в Україні здійснює зовнішні і внутрішньо-організаційні функції. Серед зовнішніх відзначено функцію судового забезпечення (забезпечення суду досудовими доповідями), а також соціально-виховну та наглядову функції щодо суб'єктів пробації.

Функції пробації в Україні здійснює Центр пробації. Це державна установа, яка забезпечує виконання завдань пробації і безпосереднє публічне адміністрування уповноважених органів з питань пробації, підконтрольна сфері державного управління Міністерства юстиції України через відповідного заступника Міністра. Основними завданнями Центру пробації є нагляд та соціально-виховна робота, забезпечення судів досудовими доповідями, виконання адміністративних стягнень та контроль за виконанням покарань щодо суб'єктів пробації. Центр пробації є новою державною установою, що здійснює свою адміністративну діяльність на основі європейських цінностей і є членом Ради Конфедерації європейської пробації (CEP – Confederation of European Probation).

З'ясовано, що органи пробації мають такі адміністративні права стосовно суб'єктів пробації: право безперешкодно відвідувати суб'єктів пробації у будь-який час та в будь-якому місці, викликати їх та отримувати від них пояснення.

У підрозділі 2.2 «Форми і методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері пробації в Україні» розкрито інструменти публічного адміністрування в аналізованій сфері.

Визначено, що видання нормативно-правових актів у сфері пробації – це правотворча, підзаконно-розпорядча адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації (Міністерства юстиції України та Центру пробації) стосовно виконання функцій і завдань пробації, зокрема шляхом розробки і затвердження положень про уповноважений орган з питань пробації, сектор ювенальної пробації, функціональні обов'язки офіцерів пробації.

Підкреслюється, що окрім звичайних адміністративних актів в аналізованій сфері існують також спеціальні, зокрема досудова доповідь про обвинуваченого як суб'єкта щодо якого може бути застосована пробація (містить соціально-психологічну характеристику та оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення). Як юридична категорія досудова доповідь має подвійну юридичну природу: по-перше – як процесуальний документ кримінального провадження; по-друге – як індивідуальний адміністративний акт офіцера пробації.

Звертається увага, що іншими юридично значущими адміністративними діями у сфері пробації є прийняття офіцером пробації присяги, а прикладом матеріально-технічних операцій є документальна і електронна системи обліку осіб щодо яких застосовується пробація в Україні.

В цілому доведено, що форми адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері пробації – це зовнішній вираз адміністративної діяльності загальної та спеціальної публічної адміністрації, зокрема щодо видання нормативних та адміністративних актів, здійснення інших юридично значущих дій, в тому числі ведення систем документального і електронного обліку у сфері пробації.

З'ясовано, що при здійсненні пробації в Україні використовуються усі класичні методи публічного адміністрування: заходи переконання, заохочення, примусу та контролю (нагляду), а також спеціальні комплексні методи адміністративної діяльності у сфері пробації – метод досудового провадження та метод післясудової ресоціалізації. При цьому доведено, що останній метод базується на заходах адміністративного переконання і фактично є комплексним його різновидом. Вагома увага була приділена заходам примусу, які застосовуються до суб'єктів пробації, а саме: індивідуальна профілактична бесіда; письмове попередження та подання про скасування або звільнення від відбування покарання, направлення засудженого для відбування призначеного покарання (подання про скасування пробації).

У підрозділі 2.3 «Адміністративні процедури пробації в Україні» описано адміністративну складову правових процедур пробації.

Визначено, що етапами адміністративної процедури досудової пробації є: 1) витребування, отримання та обробка інформації про обвинуваченого та її комплексний аналіз; 2) підготовка досудової доповіді про обвинуваченого.

Адміністративна процедура наглядової пробації – це етапи і адміністративні дії щодо здійснення наглядових та соціально-виховних заходів органів пробації, які відбуваються за місцем проживання, роботи, лікування та інших місцях перебування суб'єктів пробації. Етапами цієї процедури є: 1) прийом особи органом пробації під свій нагляд, постановка на відповідний облік, роз'яснення

прав і обов'язків; 2) розробка і затвердження пробаційної програми; 3) виконання пробаційної програми щодо здійснення соціально-виховних (в тому числі щодо працевлаштування) та наглядових заходів за суб'єктом пробації; 4) здійснення адміністративних дій щодо припинення пробації у зв'язку із закінченням строку пробації або з причин, пов'язаних із порушенням суб'єктом пробації правил встановлених судом.

Розділ 3 «Удосконалення адміністративно-правових засад пробації в Україні» складається з двох підрозділів в яких виявлено і узагальнено ефективний досвід пробації в зарубіжних країнах та запропоновано напрямки удосконалення адміністративного законодавства в аналізованій сфері.

У підрозділі 3.1 «Європейський досвід адміністративно-правового регулювання пробації» здійснено компаративістичну характеристику європейського досвіду функціонування інституту пробації в країнах-учасницях ЄС (Федеративна Республіка Німеччина, Італія, Чехія, Польща, Словачія).

Доведено, що інститут пробації в європейських країнах сприяє реінтеграції злочинця у нормальне соціальне життя, забезпечує формування у нього поваги до соціальних та правових норм, повернення його до законослухняної поведінки.

Виявлено, що обов'язковою умовою пробації у Федеративній Республіці Німеччина є те, що орган пробації з великим рівнем імовірності може гарантувати, що особа, яка претендує на застосування щодо неї пробації не буде вчиняти злочинів в майбутньому. Особливістю пробації в Чехії є те, що суб'єктам пробації забороняється відвідувати заклади азартних ігор, а деякі із них зобов'язані пройти обов'язковий курс лікування від ігрової залежності.

В Італії пробація застосовується як щодо обвинувачених, так і засуджених осіб. Щодо них беззастережно застосовуються обмеження вільного пересування, заборона володіння зброєю, покладається обов'язок суспільно корисної праці, а у випадку необхідності також і лікування від наркологічної або алкогольної залежностей. Порушення цих правил призводить до більш жорстких заходів покарання, зокрема позбавлення волі.

Досвід функціонування інституту пробації у США дає підстави стверджувати, що суб'єкти пробації зобов'язані виконувати умови визначені судом під наглядом офіцера пробації, порушення яких призводить до реального позбавлення волі. При цьому до таких осіб застосовуються обмеження пов'язані з володінням зброєю, дотриманням комендантської години, а також забороняється без дозволу залишати місце проживання. Особливо жорсткі санкції можуть застосовуватися до суб'єкта пробації у випадку порушення заборони спілкуватися із співучасниками та жертвами злочину чи приближуватися до них на відстань більшу, ніж дозволена судом.

У підрозділі 3.2 «Удосконалення адміністративного законодавства у сфері пробації в Україні» запропоновано концептуальні підходи та конкретні пропозиції стосовно підвищення ефективності діяльності органів пробації в Україні.

Інститут пробації в Україні розпочав свою практичну діяльність лише у 2017 році і, зважаючи на такий невеликий строк його існування, у законодавстві України з питань пробації існує чимало невідповідностей і неточностей, іншими словами необхідність у зміні нормативно-правових актів, які регулюють

діяльність органів пробації є нагальною. Однією із основних проблем інституту пробації в Україні є нерозуміння вітчизняним суспільством позитивних властивостей пробації, низька освіченість персоналу органів пробації, слабкість моделей і методів пробації, дефіцит кадрового забезпечення, недостатність бюджетного фінансування та матеріально-технічного забезпечення.

Запропоновано конкретні зміни і доповнення до діючого законодавства, а саме: 1). внести доповнення до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення адміністративної відповідальності посадових осіб роботодавців за відмову прийому на роботу суб'єктів пробації чи колишніх ув'язнених; 2). доповнити Закон України «Про пробацію» ст. 17-1 «Шок-випробування» у такій редакції: «Шок-випробування – вид пробації, який надає судді можливість переглядати винесене судом покарання у вигляді позбавлення волі. За поданням органу пробації суд, який виносив вирок може відкликати ув'язненого із в'язниці із призначенням йому пробаційного покарання без позбавлення волі. Шок-випробування може бути застосоване у період від 30 до 120 днів після початку перебування злочинця у в'язниці».

ВИСНОВКИ

У **висновках** дисертації на основі теорії адміністративного права, чинного законодавства, досягнень публічної адміністрації наведено нове розв'язання наукового завдання стосовно адміністративно-правових засад пробації в Україні, викладено найбільш важливі наукові результати. Основі з них такі:

1. Доведено, що адміністративно-правове регулювання пробації в Україні – це система засад та адміністративного інструментарію, що здійснюється публічною адміністрацією, покликана забезпечити переваги виправлення правопорушників шляхом застосування системи наглядових та соціально-виховних заходів не пов'язаних з позбавленням волі до осіб, що вчинили або підозрюються у вчиненні злочину чи правопорушення, а також пред'явлення до суду інформації, що характеризує суб'єкта правопорушення.

2. Розкрито адміністративно-правовий статус суб'єктів пробації в Україні як системи підстав та порядку виникнення їх спеціальної правосуб'єктності, спеціальних адміністративно-правових обов'язків, які складають систему стимулюючих та правообмежуючих заходів адміністративного характеру та спеціальних адміністративних прав, які впливають із правосуб'єктності осіб, які є обвинуваченими чи засудженими в контексті того, що вони мають переваги (привілеї) перед особами, які знаходяться під вартою чи відбувають покарання у місцях позбавлення волі.

3. Зроблено висновок, що принципи пробації – це основоположні засади, стали правові вимоги, на яких базується адміністративна діяльність публічної адміністрації у сфері пробації, засновані на гуманістичних чинниках теорії природнього права та цінностях і стандартах ЄС, спрямовані на недопущення втрати для суспільства осіб, які скоїли нетяжкі злочини вперше, а також для попередження скоєння ними нових правопорушень.

4. З'ясовано, що адміністративно-правовий статус органів пробації в Україні – це взаємопов'язаний комплекс закріплених на законодавчому рівні завдань, адміністративних обов'язків і прав посадових осіб органів пробації України, відповідно до яких реалізується система наглядових та організаційно-правових заходів, що застосовуються за рішенням суду по відношенню до осіб щодо яких здійснюється судове провадження, а також по відношенню до осіб, що були притягнуті до відповідальності в судовому порядку та вину яких було доведено відповідно до законодавства України.

5. Розкрито, що методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері пробації в Україні – це різноманітні способи та прийоми цілеспрямованого впливу норм адміністративного права на суб'єктів, які скоїли протиправне діяння, що не відноситься до тяжких злочинів і передбачає направлення засудженого під нагляд працівника служби пробації.

6. Визначено, що у сфері пробації існує чотири основних адміністративних процедури, які є різними за своєю юридичною природою та предметом правового регулювання і не можуть бути об'єднані в одну процедуру, поділену на стадії та етапи: 1) процедура досудової пробації, яка має подвійну юридичну природу (кримінально-процесуальну та адміністративну); 2) наглядова пробація, яка носить усі ознаки адміністративної процедури; 3) пенітенціарна пробація, яка також має подвійну юридичну природу (адміністративну й кримінально-виконавчу); 4) адміністративна процедура пробації щодо неповнолітніх, яка виділяється не за юридичною природою, а за предметом правового регулювання (неповнолітні особи як суб'єкти пробації, що скоїли кримінальні злочини та яких необхідно повернути до законотрухняного життя).

7. Виявлено і узагальнено, що в країнах-учасницях ЄС служби, які здійснюють пробацію виконують такі адміністративні дії: написання звітів та висновків на досудовому етапі перед винесенням вироку стосовно суб'єктів, які мають бажання скористатися інститутом пробації замість позбавлення волі; здійснення нагляду за суб'єктами пробації після винесення вироку, помилування, тимчасового звільненими з в'язниці; забезпечення спеціальних заходів у випадку скоєння суб'єктом пробації правопорушень (обмеження свободи пересування, частковий домашній арешт та фінансові санкції); надання допомоги суб'єктам пробації у працевлаштуванні, навчанні, спеціальній перепідготовці, лікуванні; забезпечення захисту суб'єктів пробації у випадку порушення їх прав та законних інтересів іншими особами (як правило співучасниками скоєних злочинів); надання допомоги жертвам злочинів (інформування і захист жертв злочинів, відшкодування збитків, здійснення медіації та примирення).

8. Визначено, що напрямками удосконалення інституту пробації в Україні є: доведення до широкого загалу громадян через засоби адміністративного переконання, ЗМІ, мережу Інтернет, що система пробації як інститут виправлення осіб, що вперше скоїли злочини невеликої тяжкості мають виключно позитивні наслідки для суспільства та не є механічним послабленням режиму відбування покарання; забезпечення засобами адміністративного переконання, а у випадку недосягнення позитивного результату – шляхом застосування адміністративно-запобіжних заходів примусу до суб'єктів публічної адміністрації (в основному на

місцях) підтримки прагнення суб'єктів пробації стати на шлях виправлення, надання їм допомоги у працевлаштуванні, вирішенні житлових та інших побутових проблем, здійснення співпраці з органами пробації; врахування в реформі вітчизняної пробації балансу інтересів посадових осіб пробації та суб'єктів пробації; розробка електронної системи, яка зможе забезпечувати потреби всіх видів пробації та надасть змогу запровадити електронне ведення справ, зокрема створення мережі обміну інформацією між підрозділами пробації і впровадження електронної бази даних обліку суб'єктів пробації; законодавче закріплення можливості за окремими категоріями засуджених осіб права на правосудний вирок, що дасть можливість переглянути справу, якщо засудженим не було визнано вину або стали відомими нові факти чи обставини; запровадження нової форми пробації – «шок-випробування».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Чернишов Д. В. Форми і методи адміністративно-правового регулювання пробації в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Вип. 34. Ч. 2. Т. 1. С. 111–116.
2. Чернишов Д. В. Права та обов'язки суб'єктів щодо яких здійснюється пробація в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2016. Вип. 6–2. Т. 2. С. 112–116.
3. Чернишов Д. В. Принципи відповідно до яких здійснюється пробація в Україні. *Visegrad journal on human rights*. 2016. № 6/3. Р. 98–101. (Словацька Республіка).
4. Чернишов Д. В. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання пробації. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. Вип. 6. Том 4. С. 167–172.
5. Чернышов Д. В. Понятие административно-правового регулирования пробации в Украине. *Право и Закон*. 2018. № 3. С. 59–64. (Киргизька Республіка)
6. Чернишов Д. В. Адміністративно-правовий статус організації пробації в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. С. 145–149.
7. Чернишов Д. В. Адміністративно-правові процедури організації пробації в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип.6. С. 123–127.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Чернишов Д. В. Деякі особливості адміністративно-правового статусу організації пробації в Україні. *Право, суспільство і держава: форми взаємодії: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 12–13 січ. 2018 р.). Київ: Центр правових наукових досліджень. 2018. С. 71–72.
9. Чернишов Д. В. Правові аспекти адміністративно-правової процедури організації пробації в Україні. *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Харків, 2–3 лют. 2018 р.). Харків: Східноукраїнська наукова юридична організація. 2018. С. 79–81.

10. Чернишов Д. В. Наглядова пробація – один із ключових напрямів діяльності уповноважених органів з питань пробації. *Актуальні проблеми кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 25 трав. 2018 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. С. 22–23.

11. Чернишов Д. В. Сучасний стан упровадження пробації в Україні. *Теоретичні та практичні аспекти інституту пробації в Україні*: матеріали Міжнар. кругл. столу (Київ, 22 черв. 2018 р.). Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. С. 138–142.

12. Чернишов Д. В. Деякі аспекти поняття адміністративно-правового регулювання пробації в Україні. *Актуальні проблеми захисту прав людини, яка перебуває в конфлікті з законом, крізь призму правових реформ*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25 жовт. 2018 р.). Київ: Інститут кримінально-виконавчої служби. 2018. С. 233–235.

які додатково відображають наукові результати дисертації

13. Чернишов Д. В. Україна має створити ефективну систему повернення у суспільство громадян, які мали проблеми із законом. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-ukraina-mae-stvoriti-efektivnu-sistemu-povernennya-u-suspilstvo-gromadyan-yaki-mali-problemi-iz-zakonom>

14. Чернишов Д. В. Реформа пенітенціарної системи – нові підходи та виклики. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2017. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-reforma-penitentsiarnoi-sistemi-novi-pidhodi-ta-vikliki>

15. Чернишов Д. В. Результати запровадження досудової доповіді в системі пробації. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-rezultati-zaprovadjennya-dosudovoi-dopovidi-v-sistemi-probatsii>

16. Чернишов Д. В. Місця позбавлення волі не забезпечують попередження рецидивної злочинності. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-mistsya-pozbavlennya-voli-ne-zabezpechuyut-poperedjennya-retsdivnoi-zlochinnosti>

17. Чернишов Д. В. Одне з головних завдань реформи пенітенціарної системи – реабілітація та ресоціалізація ув'язнених. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-odne-z-golovnih-zavdan-reformi-penitentsiarnoi-sistemi---reabilitatsiya-ta-resotsializatsiya-uvyaznenih>

18. Чернишов Д. В. Систему закладів позбавлення волі потрібно докорінно змінювати, запозичуючи Європейський досвід. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-sistemu-zakladiv-pozbavlennya-voli-potribno-dokorinno-zminyuvati-zapozichuyuchi-evropeyskiy-dosvid>

19. Чернишов Д. В. У Києві відкрили новий офіс пробації NORLAU. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL:

<https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-u-kievi-vidkrili-noviy-ofis-probatsii-norlau>

20. Чернишов Д. В. Розвиток персоналу є одним із ключових факторів умов утримання та поводження з в'язнями. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-rozvitok-personalu-e-odnim-iz-klyuchovih-faktoriv-pokraschennya-umov-trimannya-ta-povodjennya-z-vyaznyami>

21. Чернишов Д. В. В межах проекту Ради Європи реалізовано низку важливих ініціатив. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-v-mejah-proektu-radi-evropi-realizovano-nizku-vajlivih-initsiativ>

22. Чернишов Д. В. Україна активно впроваджує міжнародний досвід роботи із правопорушниками. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-ukraina-aktivno-vprovadjuje-mijnarodnij-dosvid-roboti-iz-pravoporushnikami>

23. Чернишов Д. В. Міністерство юстиції розпочинає процес впровадження електронного моніторингу в Україні. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-ministerstvo-yustitsii-rozpochinae-protses-vprovadjennya-elektronного-monitoringu-v-ukraini>

24. Чернишов Д. В. Україна активно впроваджує міжнародний досвід роботи із правопорушниками. Урядовий портал. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/denis-chernishov-ukrayina-aktivno-vprovadzhuye-mizhnarodnij-dosvid-roboti-iz-pravoporushnikami>

25. Чернишов Д. В. Підготовка засуджених до звільнення та їх реінтеграція у суспільство є одним із ключових наших завдань. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-pidgotovka-zasudjenih-do-zviltannya-ta-ih-reintegratsiya-u-suspilstvo-e-odnim-iz-klyuchovih-nashih-zavdan>

26. Чернишов Д. В. Система пробації демонтує високий рівень ефективності. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. 2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-chernishov-sistema-probatsii-demonstrue-visokiy-riven-efektivnosti>

АНОТАЦІЯ

Чернишов Д.В. Адміністративно-правові засади пробації в Україні – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2019.

Дисертаційне дослідження присвячене розкриттю наукового виклику щодо вивчення особливостей адміністративно-правових засад пробації в Україні.

З'ясовано юридичну природу адміністративно-правового регулювання пробації в Україні. Розкрито адміністративно-правовий статус суб'єктів щодо яких здійснюється пробація в Україні. Виявлено і описано принципи пробації в

Україні, які мають базуватися на європейських цінностях та бути прописані в діючому законодавстві.

З'ясовано адміністративно-правовий статус органів пробації в Україні. Розкрито форми і методи адміністративної діяльності публічної адміністрації у сфері пробації в Україні. Описано адміністративні процедури організації пробації в Україні.

Виявлено і узагальнено європейський досвід адміністративно-правових засад пробації. Визначено напрями реформування адміністративно-правових засад пробації в Україні шляхом формування пропозицій конкретних змін та доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення, зокрема щодо встановлення адміністративної відповідальності для роботодавців за відмову прийому на роботу суб'єктів пробації чи колишніх ув'язнених та стосовно впровадження нового інституту шок-випробування для суб'єктів пробації.

Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративно-правовий статус, адміністративно-правове регулювання, державна виконавча служба, засуджений, офіцер пробації, підозрюваний, покарання, пробація, суб'єкт пробації, Центр пробації.

АННОТАЦИЯ

Чернышов Д.В. Административно-правовые основы пробации в Украине – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «административное право и процесс; финансовое право, информационное право». – Научно-исследовательский институт публичного права, Киев, 2019.

Диссертационное исследование посвящено раскрытию научного вызова по изучению особенностей административно-правовых основ пробации в Украине. Сформирован ряд новых научных положений и выводов, предложенных лично соискателем.

Доказано, что административно-правовое регулирование пробации в Украине – это система принципов и административного инструментария, которая осуществляется публичной администрацией и призвана обеспечить преимущества исправления правонарушителей путем применения системы надзорных и социально-воспитательных мер не связанных с лишением свободы лиц, совершивших или подозреваемых в совершении преступления или правонарушения, а также предъявление в суд информации, характеризующей субъекта правонарушения.

Раскрыт административно-правовой статус субъектов пробации в Украине как системы, основанной на порядке возникновения их специальной правосубъектности, специальных административно-правовых обязанностей, правоограничительных мер административного характера и специальных административных прав. Виявлені і описані принципи пробації в Україні, які повинні базуватися на європейських цінностях і бути чітко регламентовані діючим законодавством.

Выяснено, что административно-правовой статус органов пробации в Украине – это взаимосвязанный комплекс закрепленных на законодательном уровне задач, административных обязанностей и прав должностных лиц органов пробации Украины, согласно которым реализуется система надзорных и организационно-правовых мероприятий по отношению к субъектам пробации.

Раскрыты формы и методы административной деятельности публичной администрации в сфере пробации в Украине как способы и приемы целенаправленного воздействия норм административного права на субъектов, совершивших противоправное деяние, которое не относится к тяжким преступлениям и предусматривает направление на определенный срок осужденного под надзор работника службы пробации.

Описаны административные процедуры пробации в Украине как установленный нормами административного права порядок административной деятельности органов пробации по детальной регламентации порядка и периодичности действий должностных лиц органов пробации Украины с целью выполнения задач пробации.

Выявлен и обобщен европейский опыт регулирования пробации органами, которые используют современный, эффективный и успешный опыт стран-участниц ЕС в которых органы пробации функционируют на высоком уровне и не допускают проявлений рецидивной преступности.

Усовершенствовано административное законодательство в сфере пробации путем формирования предложений конкретных изменений и дополнений в Кодекс Украины об административных правонарушениях, в частности относительно установления административной ответственности для работодателей за отказ приема на работу субъектов пробации или бывших заключенных и о внедрении нового института шок-испытания для субъектов пробации.

Ключевые слова: административная деятельность, административно-правовой статус, административно-правовое регулирование, государственная исполнительная служба, осужденный, офицер пробации, подозреваемый, наказание, пробация, субъект пробации, Центр пробации.

SUMMARY

Chernyshov D.V. Administrative and legal principles of probation in Ukraine – Qualifying scientific work (manuscript).

Thesis submitted for the degree of *Doctor of Philosophy* in Law, specialty 12.00.07 «Administrative Law and Process; Financial Law; Information Law». – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2019.

The dissertation research is devoted to the disclosure of the scientific challenge of studying the characteristics of the administrative and legal framework of probation in Ukraine. A number of new scientific statements and conclusions are proposed by the applicant.

It is proved that the administrative and legal regulation of probation in Ukraine is a system of principles and administrative tools carried out by the public administration and intended to provide the benefits of correcting offenders through the use of a system of supervisory and socio-educational measures not related to the deprivation of liberty

of persons who have committed or are suspected of committing a crime or offenses, as well as the presentation to the court of information characterizing the subject of the offense.

The administrative and legal status of the subjects of probation in Ukraine is disclosed as a system based on the procedure for the emergence of their special legal personality, special administrative and legal duties, legal restrictive measures of an administrative nature and special administrative rights. The principles of probation in Ukraine are identified and described, which should be based on European values and be clearly regulated by current legislation.

It has been found that the administrative and legal status of the probation bodies in Ukraine is an interrelated complex of tasks, administrative duties and rights of officials of the probation bodies of Ukraine fixed at the legislative level, according to which the system of supervisory and organizational and legal measures in relation to the probation subjects is implemented.

The forms and methods of administrative activity of the public administration in the field of probation in Ukraine are disclosed as methods and techniques for targeting the norms of administrative law to entities that have committed an unlawful act, which is not a serious offense and provides for sending the probationer for a certain period under the supervision of a probation officer.

The administrative procedures of probation in Ukraine are described as the procedure for the administrative activity of the probation bodies established by the norms of administrative law on the detailed regulation of the procedure and frequency of actions by officials of the probation authorities of Ukraine in order to fulfill the probation tasks.

The European experience in regulating probation has been identified and summarized by bodies that use modern, effective and successful experience of the EU member states in which the probation bodies function at a high level and do not allow the manifestation of recidivism.

Administrative legislation in the sphere of probation was improved by forming proposals for specific changes and additions to the Administrative Code of Ukraine on administrative violations, in particular, establishing administrative responsibility for employers for refusing to hire probation subjects or former prisoners and introducing a new institution of shock testing for probation subjects.

Key words: administrative activity, administrative-legal status, administrative-legal regulation, state executive service, convict, probation officer, suspect, punishment, probation, probation officer, probation center.